

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Refertur ac refellitur singularis cujusdam Recentioris sententia

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

ignarus dubitet an aliquis actus licitus sit, A potest consulere Parochum, vel Confessarium aut alium virum doctum ac probum, & tutâ conscientiâ ejus consilium & resolutionem sequi, juxta illud Deuteron. 32. *Interroga Patrem tuum, & annuntiabit tibi, Majores tuos, & dicent tibi.* Unde Albertus Magnus relatus a D. Antonino 1. p. tit. 3. cap. 10. §. 10. hæc scribit: *Frater simplex, vel quilibet homo, cum salute potest sequi in consiliis quamcumque opinionem voluerit, dummodo alicujus Doctoris magni opinionem sequatur.* Et Joannes Major in prol. 4. sent. sic habet: *Mercator autem & rudis nescit inter eorum opiniones discernere, qui rationabilibus loquantur, sed sufficit ei credere doctis asserentibus, qui nolunt seipos damnare, sed cupiunt prodesse, & bene dicere.* Ergo unius viri docti & probi autoritas sufficit ad reddendam opinionem aliquam in materia morum probabilem.

Respondeo, concessio Antecedente, distinguendo Consequens: Sufficit ad reddendam opinionem aliquam probabilem simpliciter & absolute, nego: secundum quid & respectivè, respectu scilicet alicujus particularis idiotæ & ignari, concedo. Nam ad probabilitatem illam respectivam, non solum unius viri docti & probi autoritas, sed etiam unius rustici aut mulierculæ testimonium interdum sufficere potest: si enim puer aut puella rustica dubitet an aliquid licitum sit, & Parochum aut Confessarium adire non valeat, potest interrogare parentes, & eorum consilium tutâ conscientiâ sequi; quia licet eos fortè tunc errare contingat, puer ac puella eis obtemperans ratione ignorantia invincibilis, excusabitur à peccato, ut articulo sequenti patebit. Unde quando quaritur, an unius viri docti & probi autoritas sufficiat ad reddendam opinionem probabilem, non est quæstio de probabilitate respectiva & secundum quid, sed de absoluta & simpliciter tali, quam non solum idiotæ & ignari, sed etiam docti & sapientes, tutâ conscientiâ sequi possunt.

Ex dictis hætenus facile intelliges, laxiores Probabilistas vix posse excusari à tribus pessimis ad quæ homines inducunt. Nam primò eos amovent à studio veritatis, dum ex delectu minus probabilis, illos docent sectari quæ minus ad veritatem accedunt. Secundò ab odio peccati super omnia detestandi retardant, dum eos periculo Deum offendendi exponunt. Tertio à remediis efficacioribus consequendi salutem eos elongant. Atque his tribus titulis, quibus Christus summè gloriatur, in Evangelio, dum ait: *Ego sum veritas, via & vita*, se validè opponunt. Nam ut veritas, vult nos ab errore quâ possumus diligentia recedere. Ut via, optat nos ab omni specie peccati abstinere. Et tandem ut vita, cupit nobis remedia efficacissima ad turpia vitanda exhibere: hacque de causa videtur in mundum istum advenisse, ut vitam abundantius habeant. Ut eleganter ait P. Vincentius Baronius in sua Theologia morali adversus laxiores Probabilistas.

ARTICULUS VII.

An probabile falsum quod invincibiliter creditur esse verum, à peccato excuset?

Probabilitatum monstra, & novorum Casuistarum laxitates, præcedentibus articulis confutavimus: hic nobis cum Jansenianis pugnandum est, ipsorumque excessus in materia de probabilitate, ex D. Augustini, & Angelici Doctoris principiis corrigendi & amputandi sunt, ut veritas, quæ teste Novatiano, inter duos errores, ut Christus inter duos latrones, media pendet; clarius eucefcat, & de utriusque Adversariis gloriose triumphet. Unde sic

§. I.

Resertur ac resellitur singularis cujusdam Recentioris sententia.

Quidam Recentior, sub nomine Wilhelmi Wendrochii Salisburgensis Theologi, in dissertatione Theologica de probabilitate quam ad calcem quintæ Epistolæ Ludovici Montalcii subjecit, singularem & improbabilem habet de probabilitate opinionum sententiam. Existimat enim nunquam licere uti opinione probabili, nullumque probabile falsum, & à lege æterna discordans, excusare à peccato, etli talis falsitas, & cum lege divina contrarietas, invincibiliter ignoretur: quia (inquit) licet ignorantia invincibilis juris positivi à peccato excuset, non tamen ignorantia invincibilis juris naturalis; cum hæc sit pena peccati originalis, non verò illa.

Hæc opinio non minus displicet quàm præcedens, quæ omnem probabilitatem, quantumvis tenuem, ad rectitudinem humanorum actuum sufficere putat, & sententiam minus probabilem, in concursu probabilioris, eligi posse existimat: sicut enim hæc recentiorum Casuistarum assertio jugum Christo nimis emollit, & pulvillus, seu cervicalia sub capite hominum ponit, ut mollius in suis negligentis dormitent & quiescant; ita & illud Janseniorum dogma plus æquo illud exasperat, & pharisaico more, onera humeris hominum imponit importabilia, duramque nimis ac inevitabilem in eos invehit peccandi necessitatem. Unde sapienter ait Illustrissimus D. de Marinis, Avenionensis Archiepiscopus, in Commentariis quæ nuper edidit in 2. partem Summæ D. Thomæ quæst. 19. art. 6. cap. 6. in fine: *Theologus ad recte in hoc arduo negotio incidendum, in rebus moralibus, moralem & non mathematicam certitudinem requirat, & unam ab altera discernere sciat, juxta advertentiam Cajetani in sua aurea Summula, dum de opinionis usu licito & illicito loquitur. In quo quantum capere possumus, aliqui qui nostris temporibus scripserunt, salvâ pace, hallucinari videntur; volentes enim intolerabilem certe aliquorum in hac parte licentiam repellere, ad aliud extremum, zelo transecti declinant. Ut ergo huic prudenti consilio obtemperemus, & non minori studio & cautela Jansenianorum excessus, quàm novorum Casuistarum laxitates devitemus:*

Dico primò: Dum homo tenetur operari, potest

potest sequi sententiam probabilem, si facta sufficienti diligentia, tunc alia probabilior ei non appareat. Ita communiter docent Theologi, post D. Thomam quodlib. 8. art. 1. 3. in argumento *sed contra*, ubi sic ait: *Si aliquis adhibet diligentiam, inquirens an habere plures prebendas sit licitum, nec invenit aliquid quod ipsum moveat ad hoc quoddam sit illicitum, videtur quod sine peccato plures possit habere prebendas.*

Ratio etiam id suadet: Homines enim debent operari humano modo, nec possumus eos obligare ad hoc quod omnium rerum habeant claram & perfectam notitiam: Dum ergo facta sufficienti diligentia, juxta conditiones rei & personae, aliud probabilius non apparet prudenter operatur homo, conformando conscientiam suam opinioni probabili.

220 Confirmatur & magis illustratur hæc ratio ex Cajetano in Summa, verbo *Opinio*, ubi sic habet: *Non exigit Deus ab homine plusquam conditio hominis habet: quia divina sapientia disponit omnia suaviter: Sed hominis conditio habet, ut in rebus moralibus non possit assequi omnium evidentiam, nec habere certitudinem mathematicam, seu exactam & perfectam omnium agibilibus; ipsum enim exactum non est in omnibus simili modo rationibus flagitandum, inquit Aristoteles 1. Ethic. cap. 3. præsertim in moralibus, quia ut ait Divus Thomas in cap. 1. lib. 1. Ethic. *Materia moralis talis est, quod non est ei conveniens certitudo, mathematica scilicet & perfecta, sicut rebus physicis & metaphysicis: Ergo Deus non exigit ab homine, ut semper cum evidentia & certitudine mathematica de bonitate moralis suæ actionis operetur, subindeque potest sequi sententiam probabilem, dum facta sufficienti diligentia, aliâ probabilior non apparet. Unde videmus, Summos Pontifices in regimine Ecclesiæ, putâ in dispensationibus concedendis, interdum uti probabilibus sententiis, cum ipsis veritas perfecta non est; & similiter Reges in administrandis regni negotiis, & Judices tam Ecclesiasticos quam civiles, in dirimendis litim nodis, juxta regulam illam juris supra expositam, quæ præcipit ut in opinionum probabilium consensu, quod verisimilius est præferatur, & ubi sunt opiniones discordes, iudex sequatur communem. Denique Salomon in iudicio illo celebri, quo judicavit infantem, à duabus mulieribus sibi oblatum, esse dividendum, conjecturis tantum probabilibus ducebatur; & tamen Scriptura ejus sapientiam & æquitatem mirum in modum extollit. Quod non leve argumentum est, prudenter operari homines, sequendo opiniones probabiles, cum facta sufficienti diligentia, non possunt habere claram & perfectam veritatis notitiam, & tunc non occurrunt aliæ probabiliores & tutiores sententiæ.**

221 Dico secundò, eum qui operatur ex opinione probabilis falsa, & legi divinæ contraria, quam invincibiliter putat esse veram, & legi divinæ conformem, à peccato excusari. Ita communiter docent Scholastici cum Magistro in 2. dist. 22. & cum D. Thoma 1. 2. quæst. 76. art. 3. ubi docent ignorantiam invincibilem excusare à peccato. Unde Lutherus in cap. 12. Genesis: *Scholastici (inquit) dicunt invincibilem ignorantiam reddere excusabiles: TANTA CÆCITAS EST IN PAPÆ SCHOLIS ET ECCLESIS*

222 Probatur primò conclusio ex SS. Patribus,

A qui passim docent ignorantiam invincibilem excusare à peccato: Chrysostomus enim homil. 1. 3. in Epist. ad Roman. ait: *Neminem unquam ignoranter peccare: qui enim peccaret, indignus utique esset qui penas daret.* Et D. Augustinus in libro de natura & gratia contra Pelagianos scripto cap. 57. & lib. 3. de libero arbitrio cap. 19. Non tibi (inquit) deputatur ad culpam quod invitus ignoras, sed quod negligis querere quod ignoras. Neque istud ad primum hominis peccatum trahi potest: cum hæc verba adhibeat, ut hominum querelas compescat, qui ex ignorantia quam ex Adamo hæreditariam accepimus, expostulant. Atque hoc sensu eadem verba à Theologis omnibus accipiuntur, post S. Thomam quæst. 7. de potentia art. 7. ad 9. ubi sic habet: *Dicendum quod ignorantia, quæ est omnino involuntaria, non est peccatum. Et hoc est quod Augustinus dicit: non tibi imputatur ad culpam, si invitus ignores: per hoc autem quod addit, sed si scire neglexeris, lat intelligere quod ignorantia habet quod sit peccatum, ex negligentia procedente.* Item D. Augustinus tract. 89. hæc verba Joan. 1. 5. exponens: *si non venissem, & locutus eis fuisset, peccatum non haberent, ait: illos ad quos Christus non venit, & quibus non est locutus, excusationem habere, non de omni peccato suo, sed de illo quo in Christum non crederunt. Similia habet Divus Bernardus Epist. 77. dicens: si locutus fuisset, sed non eis, inobedientia culpam ignorantia excusaret. Denique Augustinus lib. de quæst. veteris testamenti, relatus à Gratiano in decreto dist. 37. sic ait: *Ille ignorans potest excusari à pena, qui à quo disceret non invenit. Ubi glossa hæc verba: Potest excusari à pena, sic interpretatur, id est, à peccato pro quo debetur pena, vel à pena aeterna.**

Probatur secundò conclusio, ex illo trito & communi Philosophiæ moralis principio: *Nemo peccat in eo quod vitare non potest.* Quod D. Augustinus in libro de duabus animabus cap. 11. usque adeò esse notum & per se manifestum asserit, ut non solum à nemine ignoretur, sed & insuper à toto genere humano canetur & declametur: *Nome (inquit) ista cantant & in montibus Pastores, & in theatris Poetae, & indocti in circumulis, & docti in bibliothecis, & Magistri in Scholis, & Antistites in sacris locis, & in orbe terrarum genus humanum.* Probatur, inquam, conclusio ex illo trito & communi effato: quis enim magis necessariò peccat, quis culpam vitare minus potest, quam qui invincibiliter & sine propria culpa ignorat divinam legem prohiberi quod facit; quique ita animo comparatus est, ut si id malum esse suspicaretur, continuo omitteret? Quid, inquam, potestatem non peccandi longius removeret quam ignorantia invincibilis, quæ cognitionem ad vitandam culpam necessariam tollit, & mentem quæ voluntati ad agendum facem præferre debebat, omnino excecet? Id non solum ratione naturali manifestum est, sed etiam ex Jansenii principiis constat: ille enim libro de gratia Christi cap. 36. fateatur id duntaxat esse in potestate, quod sit à voluntate cum plena advertentia rationis, adeoque ex ejus mente, ignorantia quæ aliquid penitus nescitur, impedit quominus illud sit in nostra potestate. Unde nosse Medina 1. 2. quæst. 76. art. 2. rectè observavit: *Idcirco ignorantiam invincibilem non imputari homini ad peccatum, quod nemo obligetur ad impossibile.*

Tertiò suadet conclusio ex D. Thoma 1. 2. 224 quæst.

quæst. 90. art. 4. ubi sic discurre: *Ad hoc quod lex virtutem obliganti obrineat, quod est proprium legis, oportet quod applicetur hominibus qui secundum eam regulari debent: talis autem applicatio fit per hoc quod in notitiam eorum deducitur ex ipsa promulgatione: unde promulgatio ipsa necessaria est ad hoc quod lex habeat suam virtutem*: Sed promulgatio legis naturalis fit per dictamen rationis, intimantis homini ea quæ lege naturæ præscripta aut prohibita sunt: Ergo cum deest tale dictamen (ut contingit in illis qui ignorantia invincibili juris naturalis laborant) lex naturæ non obligat ad eius observationem; subindeque ignorantia juris naturalis à peccato excusat.

225 Probatur quartò conclusio ratione fundamentali, Illud excusat à peccato, quod tollit ab actu rationem voluntarij, redditque illum simpliciter involuntarium: Sed omnis ignorantia invincibilis hoc præstat: Ergo omnis ignorantia invincibilis à peccato excusat. Minor est certa, & expressè docetur à D. Thoma 1. 2. quæst. 6. art. 8. ubi loquens de ignorantia antecedente & invincibili, ait quod talis ignorantia causat involuntarium simpliciter. Idque patet ex definitione voluntarij, quod sic describitur: *Voluntarium est id, quod est à principio inmerso cum cognitione*: Unde sic illud causatur ex duplici principio, scilicet ex appetitu operante, qui est principium intrinsecum, & ex cognitione dirigente, & voluntati facem præferente; ita oportet quod oppositum ejus, scilicet involuntarium, causetur ex oppositis principiis, & proveniat vel ex eo quod operatio est à principio extrinsecò (ut contingit in his quæ ex violentia aut metu fiunt) aut quia tollitur, vel ligatur aut turbatur cognitio, sicut fit per ignorantiam & passionem, ut in tractatu de actibus humanis disput. 1. fuisè expendimus.

226 Major autem, quam Adversarii negant, contendentes aliquid posse esse peccatum actuale, absque eo quod sit voluntarium in actu secundo, probatur multipliciter. Primò ex Divo Augustino libro de vera relig. cap. 14. ubi ait: *Vsq̄ adeo peccatum voluntarium est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium*. Et hoc ita manifestum est, ut nulla Doctorum paucitas, nulla indoctorum turba dissentiat. Idem repetit lib. 3. de libero arbit. cap. 17. & 18. & lib. 1. retract. cap. 9. ubi ait, quod voluntas est quæ à peccato, & rectè vivitur. Et lib. de duabus animabus cap. 11. dicit quod nec peccatū, nec rectè factum imputari cuiquam juste potest, qui nihil fecerit PROPRIA VOLUNTATE. Quibus ultimis verbis apertè declarat ad peccatum actuale non sufficere, quod sit voluntarium voluntate capitis, sicut sufficit ad peccatum originale; sed requiri necessariò quod sit voluntarium voluntate propriâ illius qui peccat.

227 Secundo probatur ex D. Thoma 1. 2. quæst. 74. artic. 1. in corp. ubi sic discurre: *Cum proprium sit actuum moralium quod sint voluntarij, sequitur quod voluntas, que est principium actuum voluntariorum, sive bonorum, sive malorum, que sunt peccata, sit principium peccatorum*: & ideo sequitur quod peccatum sit in voluntate sicut in subjecto. Et in resp. ad 2. Si defectus (inquit) apprehensivæ virtutis nullo modo subiaceret voluntati, non esset peccatum nec in voluntate, nec in apprehensivâ virtute, SICUT PATET IN HIS QUI HABENT IGNORANTIAM INVINCIBILLEM. Et quæst. 76. art. 3. sic corpus articuli concludit: *Si sit talis ignorantia que omnino sit*

Tom. III.

A involuntaria, sive quia est ejus quod quis scire non tenetur, talis ignorantia OMNINO EXCUSAT A PECCATO.

228 Tertio eadem Major probatur autoritate trium Summorum Pontificum, Pii V. Gregorii XIII. & Urbani VIII. qui damnant hanc propositionem Michaëlis Baii: *Ad rationem & definitionem peccati non pertinet voluntarium: subindeque oppositam, nempe istam, Ad rationem & definitionem peccati pertinet ratio voluntarij, ut certam & indubitatam supponunt*.

229 Quarto eadem Major suadetur ratione quam insinuat Divus Thomas loco primò citato. Peccatum est actus moralis & humanus: Sed de ratione actus moralis & humani est quod sit voluntarius, & deliberatus, ut docet idem S. Doctor 1. 2. quæst. 1. art. 1. his verbis: *Ille actiones proprie humane dicuntur, que ex voluntate deliberata procedunt: si que autem alie actiones homini convenient, possunt dici quidem hominis actiones, sed non proprie humane, cum non sint hominis in quantum est homo*: Ergo &c.

230 Confirmatur: Ut actus sit moralis & humanus, debet esse liber; cum libertas sit radix & fundamentum moralitatis, ut docet Divus Thomas in 2. dist. 24. quæst. 3. art. 3. dicens: *Ibi incipit genus moris, ubi primo dominium voluntatis invenitur*: Sed actus non potest esse liber, nisi sit voluntarius; cum ratio voluntarij essentialiter includatur in ratione liberi, sicut gradus superior in inferiori: Ergo actus non potest esse moralis, nec per consequens peccatum, seu malum morale, nisi voluntarius sit.

231 Denique probari potest conclusio ex variis absurdis & inconvenientibus, quæ sequuntur ex adversa sententia. Si enim probabile falsum, quod invincibiliter creditur verum, nunquam à peccato excuset, in primis sequitur peccare eum, qui in concursu seu conflictu opinionum probabilium, probabiliozem, imò & probabilissimam eligit: Sed hoc absurdum est, & contra communem Theologorum sententiam, ut fatetur Wendrochius loco supra citato sect. 4. ubi docet de duabus opinionibus contrariis licere amplecti magis probabilem: Ergo &c. Sequela Majoris patet: Quia fieri potest ut opinio probabilior, imò & probabilissima, falsa sit, & a lege æterna discordans; cum falsa, ut ait Aristoteles in lib. Topicorum, sæpe sint probabiliora veris: Ergo si nullum probabile falsum, est invincibiliter existimetur verum, à peccato excuset, sequitur eum qui in opinionum probabilium conflictu, probabiliozem, imò & probabilissimam eligit sententiam, non excusari à peccato.

232 Secundo sequitur Jacob peccasse, cum primò accessit ad Liam, quam invincibiliter putabat esse suam uxorem: tunc enim fecit actum qui absolute & secundum se erat illicitus, & legi divinæ contrarius, cum lex divina prohibeat ad non suam accedere. Nec potest aliter excusari Jacob à peccato, nisi dicendo ipsum tunc laborasse ignorantia invincibili. Sicut Genes. 20. Abimelech cum uxorem Abraham tulisset, putans esse sororem ejus, excusatur à peccato ratione ignorantie invincibilis, ut passim interpretes docent, & colligitur ex verbis illis quæ Deo mortem ipsi militanti dixit, *Domine num gentem ignorantem & justam interficies?* præterdicens (ut omnes solent facere ductu & instinctu luminis naturalis) excusandum esse à culpa,

culpa, quod ignorans fecisset, & non desinere
iustum esse eum qui facit aliquid injustum, pla-
nè ignorans esse tale. Quam ejus existimationem
confirmavit Deus, ita respondens: *Et ego scio quod
simplici corde feceris, & ideo custodivi te, ne peccares
in me.*

333 Tertiò sequitur ex hac sententia, plerumque
esse fortunæ, & non voluntatis, quod homines
peccent, vel non peccent, prout videlicet id
quod agunt est conforme vel difforme juri natu-
rali invincibiliter ignorato: quod absurdissi-
mum est; cum vera & sola causa peccati vo-
luntas errata, ut operans difformiter ad regulas
motum, non verò casus aut fortuna.

334 Denique ex illa sententia sequitur incredibili-
lis conscientia perplexitas, imò & peccandi hic
& nunc inevitabilis necessitas, quotiescumque
aliquis probabiliter & bonâ fide iudicat aliquid
sibi agendum esse, neque posse omitti sine pecca-
to, & tamen illud naturali jure illicitum est.
Peccabit enim id faciendo, juxta Adversá-
rios, cum juxta ipsos ignorantia invincibilis ju-
ris naturalis à peccato non excuset: peccabit et-
iam non agendo, quia ager contra conscientiam,
quæ ipsi dicit hoc esse agendum: pecca-
bit igitur quocumque se vertat, & sive hoc faci-
at, sive non faciat: quod non solum absurdum
est, sed etiam à fide penitus alienum. Unde in
censura Sorbonæ anno 1560. die 27. Junij data,
hæc propositio ut hæretica proscribitur: *Homo
faciendo quod in se est, peccat, & non potest non pecca-
re faciendo quod in se est.* Cui similis est ista dam-
nata à tribus Pontificibus supra nominatis in
bulla contra Baium, *Homo peccat, etiam damnabi-
liter, in eo quod necessario facit.*

§ II.

*Arcana Janseniana doctrina radix detegitur,
& extirpatur.*

335 CUM rectè dixerit Augustinus: *Radicem effo-
dere atque extirpare compendium est, non po-
test firmus conclusio nostra stabiliri, nec Janse-
nij & Wendrochij doctrina efficacius confuta-
ri, quam ejus radicem extirpando: nam quæ ex
illa pullulare dicunt & efflorescere, eadem ope-
rà succidentur.*

Jansenius ergo lib. 2. de statu naturæ lapsæ
cap. 2. & sequentibus, vulgare istud pronuncia-
tum, quo Philosophorum & Theologorum
Scholæ omnes personant: *Ignorantia invincibilis
excusat à peccato, falsum esse pronunciat, dupli-
cemque ignorantiam invincibilem distinguit,
unam juris naturalis, alteram juris positivi; &
docet hanc à peccato excusare, non verò illam;
quia (inquit) ignorantia juris naturalis à peccato
originali profluit, & in Adamo nobis volunta-
ria fuit (quod ad peccatum actuale sufficere exi-
stimat) non verò ignorantia juris positivi. Cujus
differentiæ rationem hanc reddit cap. 6. tan-
quam radicem arcane hujus doctrinæ, quia scientia
juris naturalis humana naturæ connaturalis est,
eique debita naturaliter, & illa fuissent omnes
præditi in statu innocentia; idèoque ejus igno-
ratio est vitiosa, nec potuit nisi in pœnam pecca-
ti infligi: factis autem cognitio juris positivi, et-
iam divini; quia quod feratur lex divina posi-
tiva, pendet à libera Dei voluntate, & idcirco
ejus scientia neque humanæ, neque angelicæ
naturæ connaturalis est.*

A Ignoram fuisse hætenus tam reconditæ do-
ctrinæ radicem dicit Jansenius, sed falso: eam e-
nim expressè tradidit Hieronymus Zanchinus par-
tim Lutheri, partim Calvini sectator lib. 1. tract.
Theolog. cap. 12. thesi 1. ubi post longam de ig-
norantia juris naturalis disputationem, ita con-
cludit. *Summa: Omnis ignorantia eorum qua quis sci-
re tenetur, peccatum est: quia cum lege, quæ jubetur
illa cognoscere, pugnat, sive ea cognoscere jam posse
sive non possit. Quod enim jam non possit, peccato Ade,
quod tuum est, quia omnes in eo peccaverunt, factum
est. Quare falluntur Scholastici, cum eam ignorantiam,
quam invincibilem vocant, idèò à peccato excu-
sant, quia invincibilis est ut loquuntur. Quamquam
vincere possimus, eam non esse simpliciter invincibi-
lem, cum voluntarium Ade peccatum sit consequens.*
En arcana hujus doctrinæ Scholasticis hætenus
ignoræ radicem: cui securim adhibeo. & duo
præcipua ejus capita sigillatim aggredior.

Et primò quod ait Jansenius ignorantiam ju-
ris naturalis non excusare à peccato, quia ori-
ginalis peccati pœna est, manet ista fallitatis
convincitur: Quia si hæc ratio valeret, sequeretur
motus concupiscentiæ prævenientes consen-
sum voluntatis, imò & ipsi repugnantes, esse verè
& propriè peccata homini imputabilia; cum
fomes concupiscentiæ, seu rebellio appetitûs
sensitivi, ex peccato originali proveniat: Hoc
autem repugnat Tridentino sess. 1. cap. 5. dicen-
te: *concupiscentiam nocere non posse non consentien-
tibus: & Augustino lib. 2. in Julian. cap. 9. lib. 1.
contra duas epist. Pelagian. cap. 1. & lib. de ci-
vit. cap. 25. ubi sic ait: Illa concupiscentialis inobedi-
entia si absque culpa est in corpore dormientis, quan-
tò magis in corpore non consentientis.*

Item infidelitas negativa esset peccatum;
cum illa pariter à peccato originali proveniat,
& sit reprobationis effectus, cujus causa est ori-
ginale peccatum, ut docet Jansenius lib. 10. de
gratia Christi cap. 3. Hoc autem falsum & erro-
neum esse patet: Primò ex Bulla trium Pontifi-
cum supra nominatorum, contra Baium, in qua
damnatur hæc propositio: *Infidelitas pure negati-
va, in his quibus Christus non est prædicatus, peccatum
est. Secundò ex Augustino Epist. 10. dicente: in
illis qui non audierunt, neque potuerunt, pœna peccati
est non credere, non autem peccatum. Tertio ex D.
Thoma 2. 2. qu. 10. art. 1. ubi expressè docet,
quod si infidelitas accipiatur secundum negationem
puram, sicut in illis, qui nihil audierunt de fide, non
habet rationem peccati, sed magis pœna: quia talis
ignorantia ex peccato primi parentis consecuta est.*

Sequeretur etiam ex eodem Jansenij princi-
pio, quicquid malè faciunt infani & phrenetici,
esse peccatum, & culpabiliter agere cœcum à
nativitate, qui volens v. g. canem abigere, ho-
minem percutit, ignorans invincibiliter eum
adesse. Nam phrenetis, infans, & cœcitas cor-
poralis, aliæque generis humani miseræ, sunt
etiam effectus & pœnæ originalis peccati, & ab
eo ut rivuli à fonte profluunt, sicut docet Ad-
versarius lib. 3. de statu naturæ puræ cap. 1. 14.
& 15. Hæc autem absurdissima esse, & à com-
muni hominum sensu penitus aliena, quis non
videat? Unde cum Augustino lib. 1. de peccat.
meritis cap. 36. similem absurditatem diluente,
exclamare possumus: *Dicant ista qui ausi fuerint,
audiant qui voluerint, credant qui potuerint. Vel
hæc verba ejusdem S. Doctoris lib. 3. contra
Julian. cap. 2. Jansenianis applicare: Mira sunt
que dicitis, nova sunt que dicitis, falsa sunt que dicitis.*